

України. Т. 1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / [В.В. Галуцько, В.І. Курило, С.О. Короед, О.Ю. Дрозд, І.В. Гиренко, О.М. Єшук, І.М. Риженко, А.А. Іванищук, Р.Д. Саунін, І.М. Ямкова]; за ред. проф. В.В. Галуцька. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

5. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 року № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

УДК 342.9(043.2)

Коломойцев В.І., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА КОРУПЦІЯ

Ганебне явище корупція з'явилося, ще у Стародавньому світі, за часів Аристотеля та Макіавеллі. Питаннями її подолання переймалися філософи, соціологи і політологи, починаючи з IV-V століття до нашої ери. Перші факти корупції проявлялись на побутовому рівні і зафіксовані в архівних документах Стародавньої Греції та Риму. Перші спогади про корупцію у давньоримському суспільстві зустрічаються у «12 таблицях» (V ст. до н.е.). Свідченням цьому є перелік спеціальних норм щодо запобігання фактам зловживання владою та посадовим становищем, що внесені до законів стародавньої Римської імперії [1, с. 1].

Корупція (від лат. *corruptere* - псувати) є негативним суспільним явищем, яке проявляється у злочинному використанні службовими особами, громадськими і політичними діячами їхніх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.

Найвідомішим фактом виявлення проявів корупції серед державних службовців Римської Імперії стало п'ять історичних промов Марка Туллія Цицерона (75 р. до н.е.) у Римському Сенаті проти намісника Сицилії Гая Верреса, який був звинувачений у незаконному заволодінні виробами мистецтва. Марк Туллій запустив механізм правосуддя у Римі, завдяки чому корупціонера Гая Верреса, колишнього керівника Сицилії, було вигнано з республіки. Про чиновників великої Римської Імперії говорили так: «Приїхав бідним у заможну провінцію, а поїхав заможним із бідної провінції». Механізм привласнення майна через зловживання службовим становищем є найпоширенішим явищем у старому світі, яке, на жаль, трансформувалося та втілювалося у наше повсякденне життя.

У сучасній Україні, на території колишньої Київської Русі XI–XII ст.,

початком формування корупції можна вважати дії дружинників, які, зловживаючи посадовим становищем, виконували функції бюрократичної системи. Корупція у Київській Русі мала назву «посул», що означало протиправну винагороду. Засновник Золотої Орди, хан Батий, який під час монгольської навали, одним із перших, шляхом тотального примусу та кривавих покарань, спромігся досягти ефективних результатів протидії корупції та хабарництва [2, с. 30].

Конституція Пилипа Орлика 1710 року вважається однією з перших антикорупційних норм на території сучасної України, в неї закладені норми, які знайшли відображення у Конституції України 28 червня 1996 року: розкрадання, зловживанням посадовим становищем, неправомірна вигода тощо [3, с. 270].

Монархи та церковні діячі, що були наділені необмеженими владними повноваженнями епохи раннього європейського середньовіччя, незважаючи на осуд церквою корупційних проявів, нехтуючи правами підданих, наділялися привілеями та безкарністю заради власної наживи. Релігійних служителів – Єпископів називали «ловцями грошей, а не душ, що мають тисячу хитроців, за допомогою яких обдурюють бідних». Фома Аквінський у трактаті «Сума теології» (XIII ст. до н.е.) розглядав корупцію як явище з гріховною природою [2].

Аналізуючи історичні шляхи виникнення корупції, доходимо висновку, що проблема корумпованості посадовців різних рівнів влади створювалася тисячоліттями та майже завжди мала схвалення суспільства. Це обумовлене отриманням певними категоріями громадян більших повноважень ніж у інших, що дає можливість здійснювати вплив на прийняття певних рішень за відповідну матеріальну винагороду. Існуючі корупційні схеми мають економічне та історичне підґрунтя. Еволюція ганебного явища корупція, демонструє шлях перетворення у складне, системне та структуроване дійство як локального, так і глобального виміру.

У 90-х роках ХХ ст. деякі науковці намагалися визнавати корупцію невід'ємною ознакою устрою країн, що розвиваються, та суспільства загалом. Існуючий розвиток корупції в Україні обумовлений тими шляхами, які намічалися під час перетворення від тоталітарної форми правління у демократичну.

Серед важливих чинників, що обумовлюють зростання корупції та мають історичні корені, можна виокремити відсутність відповідної правової бази, яка унеможливить існування корупції та готовність суспільства до тотальної боротьби з таким ганебним явищем, як корупція, що стає хворобою нашої цивілізації. Основним чинником протидії корупції є правова культура людей, стан якої впливає на боротьбу з корупцією в державі, тому важливою проблемою є забезпечення розвитку правової культури людей. Принцип верховенства права повинен бути

реалізований через верховенство правової культури людей.

Література

1. Моніна Т., Купчак М.Я. Еволюція явища корупції: історичний ракурс. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/6617/1/>.
2. Грищук М. Передумови виникнення та протидії корупції: історико-правові аспекти. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38751/1.pdf>.
3. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі комплексу. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/5096/1/>.

УДК 342.951:351.82 + 32.019.51(043.2)

Криволап Є.В., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ ВРАЗЛИВОСТЯМ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ НА ПІДСТАВІ МЕТОДІВ BUG BOUNTY (БІЛИЙ ХАКІНГ) В УКРАЇНІ

Сьогодні практично жодна сфера людської діяльності не обходиться без використання інформаційних технологій. Але повсюдна інформатизація стала приводом для зловмисників атакувати комп'ютерні інформаційні системи. Таким чином кібератаки стали звичайною справою [1, с. 41-42]. Подальша ворожа діяльність російської федерації проти України ставить завдання приділяти суттєву увагу її захисту від хакерських атак російських проксі-груп.

У цьому контексті заслуговують на увагу останні перспективні нормативно-правові напрацювання у законодавчому полі України. Так, для підвищення ефективності виявлення вразливостей в Україні протягом 2022-2023 рр. офіційно запроваджена так звана система bug bounty – це тестування електронних сервісів із залученням зовнішніх фахівців, яке дає можливість виявити вразливі місця і недоліки в програмних продуктах [2]. Процедура по суті заохочує так званих «білих» хакерів на договірній основі атакувати певні системи з метою перевірки їх стійкості до таких атак і пошуку вразливостей. За знайдені помилки пропонується винагорода. Це дозволяє розробникам усунути помилки, перш ніж ці помилки можуть бути використані у ворожих цілях [3].

Офіційне запровадження даної системи в Україні здійснювалося у 2 етапи [2]. На першому етапі були внесені відповідні зміни у Кримінальний кодекс (КК) України. Так, стаття 361 КК України визнавала кримінально караним «несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-